

Kaupunginvaltuusto 18.2.2008/asia n:o 20/ Kuntajakoselvitys ja uuden kunnan perustaminen
SKP:n ryhmäpuheenvuoro/Riitta Tynjä

Arvoisa puheenjohtaja, hyvät valtuutetut ja muut läsnäolijat

Pyrin kiteyttämään puheenvuoroni muutamaan olennaisimpaan asiaan, joiden perusteella en voi olla kannattamassa uuden kunnan perustamista, siis kuntaliitosta. Tämä ei sulje pois sitä, ettenkö näe liitoksessa myös positiivisia puolia. Ne eivät kuitenkaan paina kylliksi, kun puntaroin kantaani liitokseen.

Kuntaliitosten syytöstehtäksi osoittautuu kiireellä junailtu kunta- ja palvelurakennehanke, johon liittyvä kuntapuitelaki hyväksyttiin eduskunnassa yksimielisesti reilu vuosi sitten. Siinä painostetaan kuntia liittymään yhteen ja keskittämään palvelut suurempiin yksiköihin, minkä automaattisena seurauksena on lähipalveluiden karsiminen. Valtion harjoittama taloudellinen painostus kuntia kohtaan luo mielikuvaa, ettei kuntatalouden pelastamiseksi ole muita vaihtoehtoja kuin liitokset.

Hallinnon ja palvelujen järjestämissopimuksessa luvataan, että ”kuntalaisille taataan lähipalveluiden saatavuus sekä kattava ja toimiva palveluverkosto”. Kuitenkin myöhemmin luetellaan hankkeita, joista todetaan, että ne arvioidaan liitospäätöksen jälkeen uudelleen. Talouden vaihtoehtomuudesta kertoo maalaiskunnasta luotu mielikuva, ettei se selviäisi homekoulujen korjaamisesta ilman kuntaliitosta.

Porvarihallituksen ohjelmassa nostetaan kunta- ja palvelurakennehankkeesta esiin etenkin vaatimukset palvelurakenteiden muuttamiseen. Viime kesänä julkistettuun EVA:n raporttiin vastatessaan kuntaministeri Mari Kiviniemi totesi avoimesti, että hallitus pyrkii kunta- ja palvelurakennemuutoksella luomaan kuntasektorille suurempia yksiköitä, jotta kunnat voisivat ostaa nykyistä enemmän palveluja yksityisiltä markkinoilta. Julkisten palveluiden yksityistäminen on kunnissa toki nytkin mahdollista, mutta isommat yksiköt kiinnostavat yksityistä pääomaa ilman muuta enemmän.

Kuntien liittyessä toisiinsa, ei niiden alueilla asuvien ihmisten määrä ja heidän palvelutarpeensa suinkaan vähene. Liitoksella haettava kustannussäästö tulee siitä, että palveluja keskitetään isompiin yksiköihin. Tällöin palvelun tarvitsijan matkat pitenevät ja kustannukset kasvavat. Tämä ei ole oikea suunta. Lähipalveluja tulee heikentämisen sijasta kehittää.

Palveluiden lisäksi toinen suuri kuntaliitokseen liittyvä asia on kysymys demokratiasta ja ihmisten osallistumisesta.

Kaupungin ja maalaiskunnan liitosta kuvataan merkitykseltään historialliseksi. Ratkaisevalla hetkellä kuntalaiset halutaan kuitenkin pitää sivussa todellisesta päätöksenteosta. Kansanäänestyksen vastustajat nostavat itsensä jalustalle kehuen itseään vastuullisiksi poliitikoiksi kertomatta kuitenkaan, kuinka he vastuuta aikovat jatkossa kantaa. Väitteet tietämättömistä ja tunteella toimivista kuntalaisista ovat ihmisten halveksimista. Tällainen asenne ei ole omiaan kasvattamaan ihmisten kiinnostusta osallistumiseen ja vaikuttamiseen kuten kuntajakoselvittäjä väittää.

Kuntaliitos ei ollut esillä viime kunnallisvaaleissa, jolloin ihmiset olisivat voineet ottaa kantaa asiaan. Näillä näkymin liitos ei ole päätöksenteon kohteena ensi syksyn vaaleissa. Aivan samoin kävi kuntapuitelain hyväksymisen. Merkittävä kunta- ja palvelurakennehanke ei ollut esillä

edellisissä eduskuntavaaleissa ja siitä päätettiin ennen seuraavia eduskuntavaaleja. Siis merkittävät asiat päätetään kansalaisia kuulematta. Tämäkö on sitä osallistuvaa demokratiaa?

Tuleva uusi kunta kaventaa paikallista edustuksellista demokratiaa. Yhä harvempi kuntalainen on mukana päätöksenteossa, vaikka suunnan pitäisi olla päinvastainen. Päätösvaltaa keskitetään entistä pienemmän porukan käsiin, jotta päätökset voidaan viedä tehokkaasti läpi konsensus-hengessä. Esitetyt kuntalaisfooromit ja tupaillat eivät korvaa poliittisia päätöksentekokoelimiä.

Kuntaliitosta toteutetaan porvarillisin tavoittein ja keinoin. Kansalaiset alistetaan vaalikarjan asemaan ilman oikeutta aktiiviseen vaikuttamiseen vaalien välillä. Porvarillisessa edustuksellisessa demokratiassa ei rohjeta kääntyä kansan puoleen vaan pitäydytään vanhoillisiin, aikansa eläneisiin toimintatapoihin ja luotetaan rahan mahtiin. Kuntaliitoksen yhteydessä poliittisen järjestelmämme vakavat puutteet tulevat selkeästi esiin.

Kuntaliitoksen sijasta tulee kuntien yhteistyötä kehittää, raivata tieltä joutavat byrokratian ja kunnallisen itsekkyyden esteet. Kunnallista demokratiaa tulee laajentaa ja kuntien itsensä tuottamat lähipalvelut turvata asukkaiden ja kuntien työntekijöiden yhteisvoimin.

Historiallisen päätöksenteon kyseessä ollen olen yllättynyt ja harmissani puheenvuorojen rajaamisesta minimiin. Kuntajakoselvittäjän esittämien perustelujen vasta-argumentointia ja muita perusteluja liitoskantaani on tarkemmin luettavissa blogistani <http://tynja.vuodatus.net>.

Esitän, että kaupunginhallituksen ehdotus hylätään muilta osin paitsi kohta 1. hyväksytään.

Kohta 1.= Kaupunginvaltuusto merkitsee tiedoksi Jyväskylän kaupungin ja Jyväskylän maalaiskunnan kuntajakoselvityksen.